

۱- انسجام سیاسی و حکمرانی مؤثر در ساختار توسعه‌گرا

ابراهیم متقی - استاد دانشگاه تهران

چکیده

انسجام سیاسی به‌عنوان زیربنای حکمرانی مؤثر در نظام‌های حکومتی توسعه‌گرا محسوب می‌شود. سازوکارهای توسعه‌گرایی راهبردی مربوط به شرایطی است که واحدهای سیاسی تلاش دارند تا نشانه‌هایی از مقاومت را در دستور کار قرار دهند. مقاومت در عرصه منطقه‌ای و بین‌المللی، نیازمند انسجام ساختاری در نظام‌های سیاسی توسعه‌گرا می‌باشد. انسجام ساختاری و سیاسی در شرایطی حاصل می‌شود که نشانه‌هایی از همدلی و هم‌زبانی در ساختار اجتماعی، فرهنگی و سیاسی ایجاد شود.

همدلی در نگرش دانیل لرنر به‌عنوان زیربنای توسعه سیاسی تلقی می‌شود. گذار از بحران‌های دوران گذار در نگرش لرنر معطوف به شکل‌گیری سازوکارهای انسجام سیاسی و همدلی خواهد بود. انسجام سیاسی دارای دو نشانه بنیادین می‌باشد. نشانه اول آن است که بازیگران در کنش سیاسی خود بر ضرورت‌های ساختاری تأکید داشته و نشانه‌هایی از همبستگی اجتماعی و سازمانی را در چارچوب قانون و فرآیندهای مبتنی بر قانون‌گرایی پیگیری نمایند. نشانه دوم آن است که نقش سیاسی و اجتماعی هر یک از بازیگران بر اساس نشانه‌هایی از هم‌تکمیلی ساختاری سازماندهی شود. پیوند دو فرآیند یادشده زمینه‌های همدلی برای گذار از بحران‌های توسعه را ایجاد می‌کند.

در این مقاله تلاش می‌شود تا متغیرهای «عقلانیت اقتدار»، «انسجام سیاسی» و «حکمرانی مؤثر» مورد پردازش و تبیین قرار گیرد. در این پژوهش، موضوع حکمرانی مؤثر به‌عنوان متغیر وابسته تلقی گردیده و انسجام سیاسی را می‌توان متغیر مستقل دانست. عقلانیت اقتدار نیز به‌مثابه متغیر واسطه می‌باشد. با توجه به چنین نگرشی می‌توان فرضیه پژوهش را در این گزاره جست‌وجو نمود که: «همدلی زیرساخت انسجام سیاسی محسوب گردیده و زمینه‌های حکمرانی مؤثر را فراهم می‌سازد.» در این فرآیند، عقلانیت اقتدار را می‌توان به‌عنوان عامل ارتباطی انسجام سیاسی و حکمرانی مؤثر در جمهوری اسلامی ایران دانست.

واژگان کلیدی: عقلانیت اقتدار، انسجام سیاسی، همدلی و هم‌زبانی، مشابهت ادراکی، هم‌تکمیلی

کارکردی، حکمرانی مؤثر

۲- نظریه اسلامی "اقتدار ملی" و "همدلی و همزبانی دولت و ملت"

بهمن اکبری

چکیده

سال ۹۳ و آغاز سال ۹۴ روزهایی پرماجرا در عرصه‌ی داخلی و بین‌الملل برای کشور ما بوده است؛ شرایطی که تقارن دو ضرورت را در پی داشته است؛ ضرورت حفظ و تداوم آرامش و امنیت ملی در منطقه پرآشوب خلیج فارس و همچنین ضرورت‌های تداوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور. بویژه در بهره برداری از پیروزی دولت تدبیر و امید در تثبیت حق مسلم ملت در برخورداری از انرژی هسته‌ای؛ که بهار سال جدید را نکو ساخت.

از این رو طراحی نقشه راه و چارچوب کلان کشور برای آینده و بویژه سال در پیش رو امری خطیر است؛ رهبر معظم انقلاب پس از تحویل سال نو، ضمن بزرگداشت ایام فاطمی، تحولات سال گذشته را ارزیابی و چشم‌انداز کشور را ترسیم کردند. و در قالب شعاری هوشمندانه و حکیمانه، سال ۱۳۹۴ را سال "همدلی و همزبانی دولت و ملت" نامیدند؛ تا سالی باشد که همکاری‌های گسترده‌ی دولت و ملت را رقم زند.

گرچه تا کنون در باره مفهوم همدلی و همزبانی دولت و ملت، گفتگوی معقولی در جامعه صورت نگرفته است. چنین می‌نماید که ممکن است بسیاری مطالب که در رسانه‌های کشور شکل گیرد، رنگ و بوی جناحی پیدا کند. و هرکسی از ظن خویش به گونه‌ای اقدام به «مصادره جناحی» این مفهوم نماید و در صورت تفسیر جناحی از آن مفاهیم، بدیهی است که تنها یک گروه خود را متعهد به تحقق آن شعار دانسته و دیگران به عزلت و انزوا کشیده یا کشانده شوند؛ از این رو تحلیل گفتمان پیام نوروزی سال ۹۴ و واکاوی مبانی و گزاره‌های اصلی آن، در قالب تبیین نظریه اسلامی "اقتدار ملی" و "همدلی و همزبانی دولت و ملت" ضرورتی غیر قابل انکار برای مسئولان و متعهدان به خدمت برای مردم است.

ما در این مقاله پس از بیان **روش تحلیل پیام** یادشده و بیان **فرامتن پیام** که حاکی از فضای پیرامونی متن پیام است به بیان **دال مرکزی و یا گزاره‌های اصلی پیام** و همچنین **دال‌های اصلی (و نه مرکزی) و عناصر و دال‌های شناور پیام** خواهیم پرداخت تا از این رهگذر به درک درست و فراگیری از **منظومه گفتمانی** پیام دست یابیم. تا تدوین منشور "**همدلی و همزبانی دولت و ملت**" برای دستیابی به آرزوها و آرمان‌های پیام تسهیل شود. در این میان **موانع تحقق همدلی و همزبانی** نیز مورد واکاوی قرار می‌گیرد.

کلیدواژه‌ها: همدلی و همزبانی، اقتدار ملی، متن و فرامتن، وحدت و همبستگی.

۳- تئوریزه سازی مبانی نظری همدلی و همزبانی دولت و ملت

محسن مرادیان

چکیده

علیرغم همه اهمیتی که همدلی و همزبانی ملت و دولت دارد، با این وجود در خصوص تئوریزه سازی این بحث اقدامی صورت نگرفته یا اگر صورت گرفته ناکافی می باشد. (بیان مسئله)

فایده انجام تحقیق حاضر این است که کمک می کند دست اندرکاران و دولتمردان با شناخت عمیق تری نسبت به همدل و همزبان نمودن جامعه با نظام سیاسی گام برداشته و قدمی معایر با آن برندارند. (اهمیت تحقیق)

با توجه به آنچه گفته شد، هدف از انجام تحقیق حاضر، تئوریزه نمودن مبحث همدلی و همزبانی ملت و دولت می باشد. (هدف تحقیق)

سؤال اصلی تحقیق این است که مبانی نظری همدل و همزبان سازی ملت و دولت کدامند؟ و چگونه می توان این همدلی و همزبانی را ایجاد نمود؟ (سؤال تحقیق)

به منظور انجام تحقیق حاضر از چند روش استفاده شده که عبارتند از: (روش تحقیق)

۱- روش بررسی اسناد و مدارک علمی ۱ با رویکرد زمینه‌ای

۲- روش «تکیه بر موضوعات نظری» با هدف دست‌یافتن به دیدگاه‌های جدید و ژرف‌نگری در موضوعات مرتبط با عنوان تحقیق.

نتیجه تحقیق نشان می دهد که احتمال همدلی و همزبانی ملت و دولت هنگامی افزایش می‌یابد که یک ایدئولوژی کارآمد و پویا توسط دولت تبلیغ و توسط ملت پذیرفته شود.

بحران مشروعیت، به معنای فاصله و گسست مسئله‌خیز بین ارزش‌ها، آرمان‌ها، اهداف و اندیشه‌های بنیادین دولت با ملت، می تواند به بحران ناکارآمدی و ناتوانی در جلب همکاری و همدلی مردم منجر شود.

واژگان کلیدی: همدلی و همزبانی ملت و دولت، انسجام ملی، وحدت ملی، یکپارچگی ملی

۴- شاخصه های حکمرانی خوب و تاثیر آن بر همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت

امیر مشتاقی^۱-وحید محمدی^۲

۱. چکیده و کلیدواژه ها

تعیین سال ۱۳۹۴ به عنوان «همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت» با توجه به شرایط سیاسی، اقتصادی و امنیتی کشور حاکی از عمق نگاه و مدیریت راهبردی مقام معظم رهبری (مد ظله العالی) با تکیه بر فرهنگ استراتژیک حاکم بر جامعه اسلامی ایران می باشد. تحقق واقعی همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت مستلزم برقراری یک رابطه دو طرفه تعاملی میان حاکمیت و مردم می باشد و چراغ آن از سوی حاکمیت با اعمال مدیریت صحیح امور در راستای منافع ملت روشن می شود که می توان از آن بعنوان «حکمرانی خوب» و کارآمدی نظام نام برد که از جمله الزامات بروز و ظهور همدلی و هم‌زبانی ملت و دولت و مقابله با مشکلات و دفع تهدیدات بالقوه و بالفعل می باشد. در این نوشتار به بررسی مولفه های حکمرانی خوب با توجه به استانداردهای جهانی و تاثیر آن بر میزان همگرایی و واگرایی دولت و ملت پرداخته شده است. از جمله یافته های پژوهش آن است که حکمرانی خوب منجر به تقویت پایه های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی کشور شده و در نتیجه ثبات و امنیت ارتقاء یافته و سرعت توسعه اقتصادی و اجتماعی افزایش می یابد که به ایجاد امید در ابعاد مختلف جامعه و تقویت ارتباط ملت و دولت منتهی می گردد. برگزیدن راهبرد همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت، حاکی از نقش مهم ملت در تعیین سرنوشت کشور از دیدگاه رهبری عالی نظام بوده و در ایجاد فرهنگ عمومی جهت مشارکت مردم در توسعه کشور بسیار موثر ارزیابی می گردد.

کلید واژه ها: هم‌دلی و هم‌زبانی دولت و ملت، حکمرانی خوب، فرهنگ استراتژیک

^۱ کارشناس ارشد مطالعات منطقه ای از دانشگاه علامه طباطبائی (a_moshtaghi1361@yahoo.com) (نویسنده مسئول)
^۲ کارشناس ارشد روابط بین الملل از دانشگاه علامه طباطبائی

۵- بررسی تاثیر تبعیض و نابرابری اجتماعی بر کاهش سطح همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت و اقتدار ملی

حجت دهقانی وحید^۲-زهرا احمدی دستجردی^۴

چکیده

با انتخاب سال ۱۳۹۴ به‌عنوان سال "همدلی و هم‌زبانی میان دولت و ملت" و در راستای توجه به نیازهای مهم کشور و با تدابیر حکیمانه رهبر معظم انقلاب، ضرورت انسجام و اقتدار ملی که زمینه‌ساز اعتلای کشور در آینده استبیش از پیش باید مورد توجه قرار گیرد، اما در راه تحقق کامل این شعار، موانع و چالش‌های مختلفی وجود دارد که جدی‌ترین و اصلی‌ترین مانع در این زمینه بحث "تبعیض و نابرابری اجتماعی" است که سبب ایجاد فاصله میان مردم شده و جامعه را به سمت دو قطبی شدن سوق می‌دهد؛ از سویی به تدریج تبدیل به بحرانی اجتماعی شده و میزان اعتماد به دولت را کاهش داده و اقتدار ملی را به مخاطره می‌اندازد؛ چراکه لازمه رسیدن نظام جمهوری اسلامی به اهداف والای خود و زمینه‌سازی برای تحقق ارزش‌ها و احکام اسلامی کسب اقتدار و امنیت ملی در سطح قابل قبولی است؛ بنابراین تحقق واقعی شعار «دولت و ملت، همدلی و هم‌زبانی» منوط بر حذف موانع و چالش‌ها در این زمینه است.

این پژوهش که با استفاده از روش تحلیلی، با ارائه پرسشنامه و با هدف دستیابی به مهم‌ترین موانع و چالش‌ها و ارائه راهکار در زمینه همدلی و هم‌زبانی میان دولت و ملت و افزایش اقتدار ملی انجام شده، بیانگر این امر است که تبعیض و نابرابری، اغلب ریشه در ساختار اجتماعی و اقتصادی جامعه داشته و در حقیقت بسیاری از این نابرابری‌ها، معلول اقتصاد دولتی و نفتی، تمرکزگرایی و رانت‌خواری و حمایت‌های مختلف سیاسی - اجتماعی است که در ادوار مختلف زمانی به طرق مختلف از اعتبارات اقتصادی و رانت‌های پیدا و پنهان برای گرفتن بیشتر ثروت و درآمد استفاده می‌کنند.

واژگان کلیدی: تبعیض و نابرابری، ملت، دولت، همدلی، هم‌زبانی، اقتدار ملی

^۳. کارشناس ارشد مهندسی عمران گرایش آب از دانشگاه لامعی گرگان

^۴. کارشناس ارشد علوم سیاسی، گرایش اندیشه سیاسی در اسلام از دانشگاه علامه طباطبایی

۶- نقش عدالت اجتماعی در تحکیم جامعه اسلامی و ایجاد اقتدار ملی

عباس شریفی-محمد صادق مسعودی

چکیده

عدالت اجتماعی موضوعی است که گفتمان انقلاب اسلامی سنگ بنایش را بر آن نهاد تا مبتنی بر مبانی اعتقادی و ارزشی اسلام بدان پرداخته و برای تحقق آن در راستای پاسخ‌گویی به نیازهای جامعه تلاش نماید. بدون تردید یکی از مولفه‌های بسیار مهم در انسجام بخشی و تقویت ساختار درونی نظام برای غلبه بر چالش‌ها و تحقق آرمان‌ها ایجاد عدالت اجتماعی است. این نوشتار بر آن است که نقش عنصر همدلی و هم‌زبانی را در ایجاد عدالت اجتماعی و اقتدار ملی بررسی نماید. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که با تحقق عدالت اجتماعی با محوریت همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت، بارقه‌های امید برای احیاء ارزش‌های اسلامی نظیر اصلاح جامعه، تربیت نیروی انسانی مومن، تأمین رفاه اجتماعی، حفظ نظام اسلامی، استقلال سیاسی و اقتصادی فراهم می‌گردد که اثرات رعایت آن باعث اقتدار ملی (در تمامی جنبه‌ها) می‌شود. نکته ضروری این است که اقتدار ملی به عنوان قرائتی از گفتمان همدلی و هم‌زبانی بین دولت و ملت، در بعد نظامی آن نیز متأثر از عدالت اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است.

کلیدواژه‌ها: عدل، عدالت اجتماعی، همدلی و هم‌زبانی، جامعه اسلامی، اقتدار ملی

محمد احدی^۵ - علیرضا تنهایی^۶ -

چکیده:

شناخت الزامات همدلی و هم‌زبانی میان ملت و دولت می‌تواند موجبات تقویت هر چه بیشتر پیوند ناگسستنی میان ملت و دولت را فراهم نموده و پیشرفت همه‌جانبه و اقتدار ملی کشور بخصوص در یک کشور مردم‌سالار دینی همانند جمهوری اسلامی ایران را به ارمغان آورد. این مقاله با تأکید بر اندیشه رهبر معظم انقلاب (مدظله‌العالی) تلاش دارد الزامات همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت را بررسی نماید و در مقام پاسخ به این سوال، که الزامات همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت چیست؟ سخنان و بیانات رهبر انقلاب اسلامی را مورد توجه قرار داده است. نوع پژوهش کاربردی است و از روش تحلیل محتوا و نظریه پردازي داده بنیان استفاده و به منظور تحلیل گفتمان، از الگوی سه سطحی فرکلاف شامل؛ توصیف، تفسیر و تبیین استفاده گردید. در این راستا برای تعیین حجم نمونه، از روش نمونه‌گیری هدفمند به تعداد حداقل ۳۲ نفر استفاده شده است. سنجش روایی پرسشنامه پژوهش با اعمال نظرات اصلاحی صاحب‌نظران احراز پایایی به دست آمده با استفاده از فرمول آلفای کرونباخ (۰/۸۴) بیانگر این است که پرسشنامه از اعتبار قابل قبولی برخوردار است.

نتایج تحقیق بیانگر آنست که: «عواملی همچون اعتماد متقابل دولت و ملت، اتحاد و اتفاق در راه اهداف الهی و ایجاد جامعه نمونه اسلامی، اولویت دادن به منافع ملی، وجود دولتی قوی و کاردان و یکی بودن گفتار و عمل مسئولین از الزامات همدلی و هم‌زبانی دولت و ملت در جمهوری اسلامی ایران می‌باشد».

کلیدواژه: مقام معظم رهبری، همدلی و هم‌زبانی، دولت و ملت، الزامات